

לולב הגזול פרק שלישי סוכה

לא

עין משפט גזר מצוה

א ב מ פ"ח מהלכות סוכה הלכה כה סגן עשין מנ טו"ש"ע א"ח סימן מהל סעיף ג:
יא ג ד מ"י פ"ח מהל גזולה הלכה ה סגן עשין ענ טו"ש"ע ח"מ סימן עס סעיף א:
יב ד מ"י פ"ז מהל לולב הלכה ה סגן עשין מד טו"ש"ע א"ח סימן מהל סעיף ג ד:
יג ד מ"י פ"ח מהלכות לולב הלכה ה סגן עס [טו"ש"ע א"ח סי' מהל] סעיף ו ו' ס'י' מהל ס'י"ג:

(א) לעיל (ב) (ג) [לעיל ל: ב"ק ע"ה]; (א) [לעיל ע"ה]; (ד) [לקמן ל"ב]; (ה) [לעיל ל: ל"ג]; (ו) [שם, (ו) [לעיל ל: ושינוי]; (ח) [תוספי פ"ב]; (ט) רש"ה.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה א"ל וכו' ב"ב הלכה ה ספיקא דהיא עמ"ס; (ב) בא"ד בחיבורו של שמעון שלא מדעתו:

גליון הש"ס

גמ' לא יביא לא פריש. ע"י צבורי אכן בלגני מלואים ב"ה"ה דף כה ד"ה ה"ה: רש"י ד"ה מחלוקת ב"י ובל המחובר. ע"י משו' ומהירות מ"ב סימן קע"א וכתבתי כ' המ"א ספי' מהל: תוס' ד"ה א"ל גול. כ"ן ד"ה א"ל ובל ב"ה ראו"ן ב"י ובלך אין קרקע נגולה. מהו ל' ה' אמתין י"א עבדים שהוקצו לקרקע ע"כ הם גול עבדים הנכנסים ליתו אין נגולים ועטפם נטר אין חייב בלתיאונן ה"י אף דל"ן קיימין כד"ש נעלים וס' נגולות הגזול ופ"ה אין נגולה ופ"ה שם ד"ה ור"י סבר וכו' כ"ש היקשא. ע"י ר"ה דף ל' ע"ה בש"י ד"ה ה"ק א"ל ע"ה נגולה דף ע"ה בש"י ד"ה היקשא. ומנחת דף פ"ב ע"ה רש"י ד"ה זמ' אומרת:

מוסף רש"י

יארדנו מלמעלה. אם נפדו עליו יאגד שיהו עולין עם השדה כשאר לולבין (לעיל ב"ב). אפילו בסבי. אולי"ה שגדל סבי הדקל ונכר סבינו לולבין נפסד (לקמן ל:). בעיקרא דדיקלא. לתמן ממנו נחיס וקולפן עד שראוין לאגד, ושעמ"ה דר' יהודה לא משום הדר הוא, דהא אוקימנא דלא צעי דר', אלא משום כדשי מינ' (לקמן ל:).

הושענא קרו לה. על שם שרגילין לאוגדן להושענא צגו: והמסקנ **ברשות הרבים.** הא נמי גזל הרבים: **מחלוקת.** הא דפסיל ר' אליעזר כגון שמקף את חבירו בחזקה והולילו מסוכתו הצנייה כקרקעו של נגול *וכל המחזור לקרקע הרי הוא דלומר סוכה שאולה אין יוראין זה

צ"פ הישן (לעיל כ:). הלכך ממנה נפשך זו פסולה: **אי קרקע נגולה.** כלומר חס יש על הקרקע מורת גזל כשאר מוטלטלין לעמוד בחזקה הגזול: **סוכה גזולה היא.** ור' אליעזר דריש מעשה לך משלך ולא גזולה ולא שאולה: **ואי אינה נגולה.** וכל הימים ברשות נעליה היא הו"א לה שאולה. ופלוגתא היא בהגזול (ב"ק דף ק"ז): איכא למ"ד קרקע נגולה דדריש ריבוי ומיעוט ואיכא למ"ד קרקע אינה נגולה דדריש כללי ופרטי: **ורבנן לטעמיהו.** דלמרי יוצא חס בסוכה שאינה שלו בשאולה וס"ל דקרקע אינה נגולה דרבנן הוא דלמרי צ"פ הגזול (ס"ט) דקרקע אינה נגולה ופליגי עליה דר"א נמי צה"א דגזולת קרקע הלכך שאולה היא. וה"ה נמי ד"ה ל"ר"ג למימר דר"א לטעמיה דלמר בהגזול (ס"ט) קרקע נגולה וסוכה גזולה היא דמייאשי נעלים מינה כשאר מוטלטלין דה"ל קרקע בחזקת גזול ורבנן לטעמיהו דלמרי קרקע אינה נגולה ושאולה היא אלא אי אמר הכי הו"י משמע דמודי ר' אליעזר בשאולה ואנן קיס לן צה"שן (לעיל דף ק"ז): דלף בשאולה פסיל הלכך אמר לה רב נחמן ממה נפשך כלומר א"י הו"י סביבה ליה לר' אליעזר קרקע אינה נגולה כרבנן אפ"ה פסיל לה משום שאולה: **אזל גזל עשים וסיכך צה"ן.** אין זו לא גזולה ולא שאולה דקנינהו צשינוי מעשה ושינוי השם ועוד משום תקנת השבים אינו ריכך לסתור צנינו עשים יחזיר דמים. ודלמרינן צ"פ (ס"ט) דלולב בעי הדר ור' יהודה סבר לא לולב בעי הדר ור' יהודה סבר לא לולב בעי הדר אבל באתרוג דברי הכל הדר בעינן ובלולב לא בעי ר' יהודה הדר והתנן רבי יהודה אומר יאגדנו מלמעלה מ"ש לאו משום דבעי הדר לא בדתנן טעמא רבי יהודה אומר משום ר' טרפון כפות תמרים כפות ואם היה פרוד יכפתנו ולא בעי הדר והתנן אין אוגדין את הלולב אלא במינו דברי רבי יהודה מאי טעמא לאו משום דבעי הדר לא דהא אומר רבא אפילו כסבי ואפילו בעיקרא דדיקלא [ואלא] מאי טעמא דברי יהודה התם דקא סבר לולב צריך אגד ואי מיייתי מינא אחרינא הוה להו חמשה מינין ובאתרוג מי בעי רבי יהודה הדר והתניא ארבעת מינין שבלולב כשם שאין פוחתין מהן כך אין מוסיפין עליהן לא מצא אתרוג *לא יביא לא פריש ולא רמון ולא דבר אחר כמושין כשרין יבשין פסולין ר' יהודה אומר אף יבשין וא"ר יהודה מעשה

אי קרקע נגולה. אמת הוא דר' אליעזר סבר כן דשמעין ליה הכי בהגזול צה"ס (ב"ק דף ק"ז): אלא רוצה ליישב דצריזי בכל עינין: **אבר גזל עצים וסיכך בהן.** אין זה לא גזולה ולא שאולה דקנינהו צשינוי מעשה ושינוי השם ועוד משום תקנת השבים אין לו עליו לסתור את צנינו אלא יחזיר דמים והא דלמרינן צפרק הישן (לעיל דף ק"ז): דמודו רבנן בגזולה לאו בגזול סוכה המחוברת לקרקע ולא בגזול עשים וסיכך צה"ן אלא בגזול סוכה העשויה צה"ס העגלה או צה"ס הספיקה (ה) והיא עמ"ה נגולה שאינה מחוברת לקרקע ואין עליו להחזיר דמים אלא כמו שהיא צנייה דל"ן זה משום תקנת השבים שהרי לא טרח לגזולה ולא הוציא עליו יציאות הלכך גזולה היא כך כ"י צקונטרס ועל חס דחק דמדתכ"י לך דממטעין גזולה צפרק הישן (לעיל דף ק"ז): וגזל עשים וסיכך צה"ן שינוי החזר לצרייתו הוא ומדלורייתא לא קני ומשום תקנת מרש היינו מרבנן וקלה מיתוסק מדלורייתא ואפילו (י) [מדרבנן] צה"ן עגלה וספיקה איכא לאוקומיה קרא כגון בראובן צנה סוכה צה"ס וצחרו של שמעון (י) מדעתו וצ"ה שמעון וקא את ראובן והולילו מסוכתו דל"ן עליה מורת שאולה *כ"ן דלא קיימא ברשותו של ראובן ולא דמיא לקרקע דבחזקת הצעלים עומדת ולכן אין קרקע נגולה: **ר"י סבר לא מקשינן לר"ב א"תרוג.** מ"י צקונטרס לא הוקשו ללמוד זה מזה ולא ניתן לדרוש מעצמו מכל י"ג מדות שהמורה נדרשת צה"ן אלא קל וחומר ומינה גדולה פ"י דלפילו סמוכין דהיינו שני מקראות הסמוכין זה לזה ניתנו לדרש מן המורה כדלמנן צריש יצמות

דמוי תנא יבש פסול רבי יהודה מכשיר אמר רבא מחלוקת בלולב דרבנן סברי מקשינן לולב לאתרוג מה אתרוג בעי הדר אף לולב בעי הדר ור' יהודה סבר לא מקשינן לולב לאתרוג אבל באתרוג דברי הכל הדר בעינן ובלולב לא בעי ר' יהודה הדר והתנן רבי יהודה אומר יאגדנו מלמעלה מ"ש לאו משום דבעי הדר לא בדתנן טעמא רבי יהודה אומר משום ר' טרפון כפות תמרים כפות ואם היה פרוד יכפתנו ולא בעי הדר והתנן אין אוגדין את הלולב אלא במינו דברי רבי יהודה מאי טעמא לאו משום דבעי הדר לא דהא אומר רבא אפילו כסבי ואפילו בעיקרא דדיקלא [ואלא] מאי טעמא דברי יהודה התם דקא סבר לולב צריך אגד ואי מיייתי מינא אחרינא הוה להו חמשה מינין ובאתרוג מי בעי רבי יהודה הדר והתניא ארבעת מינין שבלולב כשם שאין פוחתין מהן כך אין מוסיפין עליהן לא מצא אתרוג *לא יביא לא פריש ולא רמון ולא דבר אחר כמושין כשרין יבשין פסולין ר' יהודה אומר אף יבשין וא"ר יהודה מעשה

בבבי

סוכתו דמאיה משוי ליה כל שבעה צנינו קצע: פשיטא מאי שגא מעלים. דלמנן לעיל גזל עשים וסיכך צה"ן אין לו אלא דמים: **עלים שכיחי לקנות בדמים שיתן לו זה הלכך משום תקנת השבים לא אטרחהו לגזול דהא גזול מצי מיטרח ומזבן: ואי חברה צנינא. הוה ליה כשאר צנין קצוע: מה אסרוג צעי הדר.** כדכתיב ציה: **לא מקשינן.** לא הוקשו ללמוד זה מזה ולא ניתן לדרוש מעצמו מכל י"ג מדות שהמורה נדרשת צה"ן אלא ק"י: **אזל אסרוג דברי הכל צעי הדר.** דהדר כתיב ציה ולא דרשין ליה לרבי יהודה אידור לשון יווי כדריש ליה צן עזאי לקמן (ד' לה): **כפות.** לשון אסירה כדמנן (מנחות ד' כ"ג): כופת שמי ידיו על העמוד: **אין אוגדין את הלולב.** האי לולב היינו הושענא כולוה שלשה המינים יחד: **אפילו כסבי.** הגדל סביבות הדקל ונכרך סביבו כעין לולבי גפנים: **ואפילו בעיקרא דדיקלא.** מן הקליפה ואע"פ שאין מראיהו דומה למראה הלולב ובלבד שיהא מלאוהו המין לטעמא דר' יהודה התם לאו משום הדר הוא: **אלא משום דקסבר לולב לריך אגד.** הלכך כל הנאגד עמו הו"י מן המאיה ומנא עובר צה"ן תוסף חס יאגד מין חמישי: **פריש.** קורוני"א: **כמושים.** פלגרי"ש:

לעוי רש"י

קורוני"א (קורוני"ז).
 חבוש (פ"ה).
 פלגרי"ש. נובלים.

רבינו הגאול

דמיעיקרא נמי אסא הרושענא קרו ליה. אסיקנא מחלוקת ר' אליעזר וחכמים בסוכה גזולה, בחוקף חבירו והוציאו מסוכתו, ר' אליעזר פוסל וחכמים פוסל. אבל גזל עצים וסיכך בהן, אין לו אלא דמי עצים בלבד. פי' פשיטא, צעקתא. אמר רבנא גזל כשורא וסיכך בה, בעדו רבנן תקנתא בה, כדתנן במ"י גיטין בעל מרשי הגזול שבטאו ונכנסו שוטל דמי פפני תקנת השבים והג"מ בגו שבעה אבל בחר שבעה מחייבין אותו להסירה ולהתירוהו, אלא נותן את דמיו וד"י. תנא אין אדם יוצא ידי חובתו בלולבו של חבירו ביום טוב ראשון, אלא אם כן נותנו לו במתנה גמורה. ומעשה רבין גמליאל וזקנים שחיו בא"ס בספיקה ולא היה להם לולב, לקח רבן גמליאל לולב בארץ וזו הזב, וכיון שיצא בו נתנו במתנה גמורה לחבירו וחיבורו לחבירו כ"י. תנא יבש פסול, ור' יהודה מכשיר. אוקמה רבא מחלוקת ר' יהודה ורבנן, בלולב, דר' יהודה מכשיר ביבש ולא בעי הדר בלולב, והאי דקתני אין אוגדין את הלולב אלא במינו, לאו משום דבעי הדר בלולב, אלא משום דר' יהודה סבר לולב צריך אגד, ואי אגיד ליה במין אחר וזולתי מן הלולב הו"י להו ה' מינין, לפיכך תני אין אוגדין את הלולב אלא במינו. ואפי' סב וכו' צ"ח בו שהוא ממיני דקל כשר לאגד בו. והא דתני וכולן כמישין כשרין, יבשין פסולין, ר' יהודה אומר אף יבשין כשרין.

(א) נראה דל"ל להסירה ולהחזירה אפילו לאחר ז'.